

# Obsah

<b>ÚVOD</b> . . . . .	<b>11</b>
Tomáš Zima Předmluva rektora Univerzity Karlovy . . . . .	<b>11</b>
Aleksi Šedo Předmluva děkana 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy . . . . .	<b>13</b>
Milan Kubek Kulisy se mění, podstatné však zůstává . . . . .	<b>15</b>
Helena Stehlíková Pacient a lékař, dva věrní a neoddělitelní souputníci procházející dějinami celé medicíny . . . . .	<b>17</b>
Radek Ptáček, Petr Bartůněk Lékař a pacient v moderní medicíně . . . . .	<b>19</b>
<b>1 VZTAH LÉKAŘE A PACIENTA V OBECNÝCH SOUVISLOSTECH</b> . . . . .	<b>21</b>
<b>1.1 Helena Haškovcová</b> <b>Vztah lékaře a pacienta v proměnách času</b> . . . . .	<b>23</b>
<b>1.2 Jaroslav Hořejší</b> <b>Vztah lékaře a pacienta z pohledu pacienta</b> . . . . .	<b>31</b>
1.2.1 Moje kůže je pouze vrcholkem ledovce . . . . .	31
1.2.2 Poznat nemoc na vlastní kůži . . . . .	32
1.2.3 Pohled lékaře a pohled pacienta . . . . .	33
1.2.4 Co znamená vztah lékař-pacient? . . . . .	34
1.2.5 Svět lékaře a svět pacienta . . . . .	36
1.2.6 Empatický lékař . . . . .	38
<b>1.3 Jan Mach</b> <b>Právní souvislosti vztahu lékaře a pacienta</b> . . . . .	<b>43</b>
1.3.1 Právní základy vztahu lékaře a pacienta . . . . .	43
1.3.2 Technologická koncepce medicíny . . . . .	44
1.3.3 Ošetřující lékař podle zákona a v praxi . . . . .	44
1.3.4 Iatropatogenie – poškození pacienta nemocničním prostředím a chováním zdravotníků . . . . .	47
1.3.5 Ekonomické limity ve vztahu lékaře s pacientem . . . . .	48
<b>1.4 Marek Vácha</b> <b>Etické souvislosti vztahu lékaře a pacienta</b> . . . . .	<b>53</b>
1.4.1 Paternalismus: velký lékař a malý pacient . . . . .	54
1.4.2 Partnerství: stejně velký lékař a stejně velký pacient . . . . .	55

1.4.3	Realita: větší lékař a menší pacient . . . . .	56
1.4.4	Dobro občana a dobro pacienta . . . . .	56
1.4.5	Princip autonomie mimo nemocnice . . . . .	56
1.4.6	Princip autonomie ve zdravotnictví . . . . .	58
1.4.7	Mezi paternalismem a partnerstvím . . . . .	58
<b>1.5</b>	<b>Jiří Raboch, Josef Pavlát</b>	
	<b>Psychologické souvislosti vztahu lékaře a pacienta . . . . .</b>	<b>61</b>
1.5.1	Terapeutický vztah . . . . .	61
1.5.2	Problémy vztahu lékaře a pacienta, jejich řešení . . . . .	62
1.5.3	Ohrožený terapeutický vztah . . . . .	65
<b>1.6</b>	<b>Sylva Bártlová</b>	
	<b>Sociologické souvislosti vztahu lékaře a pacienta . . . . .</b>	<b>71</b>
<b>2</b>	<b>VZTAH LÉKAŘE A PACIENTA V OBOROVÝCH SOUVISLOSTECH . . . . .</b>	<b>79</b>
<b>2.1</b>	<b>Pavel Pafko</b>	
	<b>Vztah lékaře a pacienta v chirurgii . . . . .</b>	<b>81</b>
<b>2.2</b>	<b>Jan Žaloudík</b>	
	<b>Vztah lékaře a pacienta v onkologii . . . . .</b>	<b>83</b>
<b>2.3</b>	<b>Petr Bartůněk</b>	
	<b>Komunikace lékaře a pacienta s přihlédnutím k vnitřnímu lékařství . . . . .</b>	<b>87</b>
<b>2.4</b>	<b>Pavel Calda, Laurence B. McCullough, Frank A. Chervenak</b>	
	<b>Etika v porodnictví a gynekologii . . . . .</b>	<b>91</b>
2.4.1	Klíčové definice a pojmy . . . . .	91
2.4.2	Vzájemné působení principu prospěšnosti a respektování autonomie při postupech v gynekologii . . . . .	96
2.4.3	Vzájemné působení principu prospěšnosti a respektování autonomie při postupech v porodnictví . . . . .	98
<b>2.5</b>	<b>Ivan Novák</b>	
	<b>Dítě v dnešní medicíně – právo, psychologie a komunikace . . . . .</b>	<b>105</b>
2.5.1	Práva dítěte . . . . .	105
2.5.2	Obecné zásady komunikace . . . . .	106
2.5.3	Psychologie dítěte jako východisko komunikace s dětmi v jednotlivých věkových obdobích . . . . .	106
2.5.4	Komunikace s rodiči . . . . .	107
2.5.5	Rodiče a děti v primární zdravotní péči . . . . .	108
<b>2.6</b>	<b>Svatopluk Býma</b>	
	<b>Vztah lékaře a pacienta v primární péči . . . . .</b>	<b>111</b>
<b>3</b>	<b>SPECIÁLNÍ TÉMATA . . . . .</b>	<b>117</b>
<b>3.1</b>	<b>Marta Munzarová</b>	
	<b>Lékař a pacient ve výzkumu . . . . .</b>	<b>119</b>

<b>3.2</b>	Richard Rokyta, Jitka Fricová	
	<b>Lékař, pacient a bolest</b> . . . . .	<b>125</b>
3.2.1	Vztah lékaře a pacienta při léčbě bolesti . . . . .	125
3.2.2	Informovaný souhlas s analgetickou léčbou . . . . .	126
3.2.3	Organizace léčby bolesti v České republice . . . . .	127
<b>3.3</b>	Vladimír Bencko, Radek Ptáček, Jiří Raboch	
	<b>Motivace pacienta k léčbě a preventivním opatřením</b> . . . . .	<b>129</b>
3.3.1	Compliance . . . . .	129
3.3.2	Konkordance . . . . .	130
3.3.3	Adherence . . . . .	131
3.3.4	Psychosociální aspekty percepce zdravotních rizik populací . . . . .	135
<b>3.4</b>	Jiří Beran	
	<b>Rozhovor lékaře a pacienta</b> . . . . .	<b>141</b>
<b>3.5</b>	Felix Irmíš	
	<b>Stres ve vztahu lékaře a pacienta</b> . . . . .	<b>145</b>
3.5.1	Stresující výroky lékařů . . . . .	145
3.5.2	Stresující výroky pacientů . . . . .	147
3.5.3	Stres mezi lékaři . . . . .	148
3.5.4	Stres lékaře jako pacienta . . . . .	148
3.5.5	Různé zátěže pacienta . . . . .	149
3.5.6	Stres pacienta v nemocnici . . . . .	150
3.5.7	Komunikace a její závislost na temperamentu . . . . .	151
3.5.8	Individuální variabilita v léčbě . . . . .	152
3.5.9	Psychosomatika a redukcionismus . . . . .	153
3.5.10	Mezi diagnózou a stonáním. Kvalitativní výzkum . . . . .	153
3.5.11	Spiritualita . . . . .	153
<b>3.6</b>	Radkin Honzák	
	<b>O komunikaci mezi lékařem a pacientem</b> . . . . .	<b>157</b>
<b>3.7</b>	Jaromír Matějek	
	<b>Etické poradenství – vývoj a přínos pro zdravotnické zařízení a pro pacienta</b> . . . . .	<b>161</b>
3.7.1	Historické souvislosti vzniku etického poradenství . . . . .	161
3.7.2	Výzvy, na které etické poradenství reaguje . . . . .	163
3.7.3	Úkoly etického poradenství . . . . .	163
3.7.4	Přínos etického poradenství . . . . .	164
<b>3.8</b>	Josef Kořenek	
	<b>Potenciál lékařských stavovských ctností v moderní medicíně</b> . . . . .	<b>167</b>
3.8.1	Pojem ctnosti . . . . .	167
3.8.2	Kultivace étosu lékaře prostřednictvím lékařských stavovských ctností . . . . .	168
3.8.3	Lékařské stavovské ctnosti – morální ideál lékařské praxe . . . . .	171
<b>3.9</b>	Libuše Čeledová, Rostislav Čvela	
	<b>Lékařská posudková služba a její klienti</b> . . . . .	<b>173</b>
3.9.1	Posudkové lékařství . . . . .	173
3.9.2	Rozvoj oboru a lékařské posudkové činnosti . . . . .	174

3.9.3	Posudkový lékař a jeho klient	175
3.9.4	Klient a jeho posudkový lékař	178
	<b>Rejstřík</b>	<b>181</b>
	<b>Souhrn</b>	<b>185</b>
	<b>Summary</b>	<b>185</b>